

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek bij

basisschool De Groote Wielen

Plaats : Rosmalen
BRIN-nummer : 27YZ
Onderzoeksnummer : 120603
Datum schoolbezoek : 2 november 2010
Rapport vastgesteld te Eindhoven op 15 december 2010

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Toezichtarrangement 15

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 2 november 2010 een onderzoek uitgevoerd op basisschool De Grootte Wielen naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De inspectie heeft voor basisschool De Grootte Wielen een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat de opbrengsten risico's lieten zien. Op 24 september 2010 heeft de inspectie de uitkomsten van deze risicoanalyse met het bevoegd gezag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten een onderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in een aantal groepen 1-2, 3-4, 5-6, 7-8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleiders over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, onderwijsleerproces, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009 en de notitie Analyse en waardeningen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2009. De indicatoren met een asterisk zijn de *normindicatoren*; zij spelen een beslissende rol bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.		●			
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.		●		
2.1.1 Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.		●		
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.2.1 De leerinhouden voor Nederlandse taal worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect 3 Tijd	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	

Kwaliteitsaspect 4 Schoolklimaat	1	2	3	4
4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			●	

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.		●		
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		●		
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.		●		
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.		●		

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		●		
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.		●		
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		●		
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		●		
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		●		
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		●		

Naleving wet- en regelgeving	ja	nee
NT1a De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT1b In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen (art. 13 WPO)		●
NT2a De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	●	
NT2b In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).		●
NT3a De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT3b In het zorgplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 19, lid 2, WPO).		●
NT4a Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	
NT4b Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	●	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

Basisschool De Groote Wielen heeft per 1 augustus 2005 haar deuren geopend. Omdat de school in een grote nieuwbouwwijk staat, is de aanwas van nieuwe leerlingen groot. Dit heeft ook geleid tot een explosieve groei van het personeel. Het team bestaat op dit moment uit voornamelijk jonge leraren. Een dergelijke groei van leerlingen en personeel stelt de nodige eisen aan iedere school. Dit geldt des te meer voor De Groote Wielen, omdat de school werkt volgens het principe van Ontwikkelingsgericht onderwijs (OGO). Het vormgeven van het onderwijs volgens dit principe vereist dat de leraren over specifieke competenties beschikken. De inspectie heeft tijdens dit onderzoek echter geconstateerd dat dit onvoldoende het geval is, ook omdat in de afgelopen jaren te weinig is geïnvesteerd in professionalisering. Een en ander heeft geleid tot onzekerheid bij het team. Men volgt wel een concept, maar een eigen, realistische visie op het onderwijs ontbreekt, evenals de benodigde vaardigheden.

Positief is dan ook dat de school sinds het begin van dit schooljaar onder leiding staat van een nieuwe directeur, die 'met een frisse blik' aan de slag is gegaan. Hij heeft intussen een plan van aanpak opgesteld om de nodige verbeteractiviteiten uit te voeren. Een en ander biedt voldoende vertrouwen om de school een jaar de tijd te geven om orde op zaken te stellen.

De inspectie handhaaft daarom vooralsnog het basisarrangement, maar attendeert het bevoegd gezag tegelijkertijd op de risico's voor wat betreft de kwaliteit van het onderwijs.

Hieronder volgt een toelichting op het oordeel.

Toelichting

Opbrengsten

Uit de gegevens van de afgelopen drie jaren blijkt dat de opbrengsten voldoen aan de verwachtingen. De inspectie baseert deze conclusie op de resultaten van de leerlingen op de Cito Eindtoets en het Drempelonderzoek.

Desondanks wijst de inspectie op risico's wat betreft de eindresultaten: deze voldoen alleen in 2009 aan de eisen van de inspectie, en dan ook nog maar net.

De prognose voor de leerlingen uit de huidige groep 8 op voldoende eindresultaten lijkt overigens gunstig, gezien hun prestaties op de meest recente toetsen voor begrijpend lezen en rekenen en wiskunde.

De inspectie waardeert de resultaten tijdens de schoolperiode eveneens als voldoende. Daarbij baseert zij zich op de prestaties bij technisch lezen (groep 3 en 4), begrijpend lezen (groep 6) en rekenen/wiskunde (groep 4 en 6), zoals vastgesteld in de loop van het vorige schooljaar.

Deze resultaten voldoen aan de verwachtingen. Overigens betreft het geen voldoende zonder meer. Zo zijn de leesresultaten in groep 3 onvoldoende en ook op het onderdeel begrijpend lezen presteren de leerlingen in groep 6 onder de maat. Bovendien voldoet de vaardigheidsscore van de leerlingen in groep 6 op het onderdeel rekenen/wiskunde maar net aan de door de inspectie gehanteerde norm.

Overigens heeft de school de tegenvallende resultaten op het gebied van technisch lezen al eerder opgemerkt. Door het landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs zijn daarom een aantal trainingen gegeven. Of dit ook tot een beter resultaat heeft geleid, moet nog blijken.

Naast de opbrengsten brengt de inspectie ook in beeld in hoeverre leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zich naar verwachting ontwikkelen. Het gaat dan om leerlingen die het aanbod van leerjaar 8 niet zullen krijgen, vanwege objectief vastgestelde belemmeringen. Basisschool De Grootte Wielen kent een aantal van deze leerlingen. Het is nog niet gebruikelijk om voor de betreffende leerlingen een ontwikkelingsperspectief vast te leggen aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of zij zich voldoende naar verwachting ontwikkelen. De school stelt voor deze leerlingen wel werkplannen op, maar deze plannen zijn vooral volgend van aard. Door het formuleren van leerlijnen en tussendoelen kan de school planmatiger te werk gaan. Dit laatste houdt in dat de school het didactische beginniveau bepaalt en dat - mede op basis van de mogelijkheden en beperkingen van de leerling - het verwachte uitstroomniveau wordt vastgesteld. Als beide aan elkaar worden gerelateerd kan vervolgens een plannend aanbod voor een bepaalde periode worden gedefinieerd. Door tussentijdse evaluaties kan de school vervolgens nagaan of de leerlingen zich conform de verwachting ontwikkelen en of zij uit deze leerlingen haalt wat erin zit.

De inspectie spreekt nog geen waardering uit over het niveau van de sociale competenties omdat er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. De school maakt wel gebruik van een genormeerd instrument, maar de gegevens worden nog niet op schoolniveau verzameld en geanalyseerd.

Onderwijsleerproces

De inspectie stelt vast dat de school nog onvoldoende transparant kan maken dat het leerstofaanbod dekkend is voor de kerndoelen. Dit geldt vooral voor Nederlandse taal, want voor het onderdeel rekenen/wiskunde maakt de school gebruik van een methodisch aanbod.

Het aanbod wordt aan voldoende leerlingen tot en met het niveau van groep 8 aangeboden, hoewel de school alert moet blijven om de leerlingen zo lang mogelijk bij de groep te houden (convergente differentiatie).

Tijdens de klassenbezoeken heeft de inspectie vastgesteld dat de leraren in de regel efficiënt gebruik maken van de onderwijstijd. De nieuwe directeur heeft afspraken gemaakt dat de tijd die leerlingen voor de pauze besteden aan het drinken en eten op een zinvolle manier wordt ingevuld. Het is nu wel zaak toe te zien of leraren zich ook daadwerkelijk houden aan de gemaakte afspraken.

Verder is geconstateerd dat de leraren op respectvolle wijze met de leerlingen omgaan en de leerlingen ook leren om zo met anderen om te gaan. Er is in de klassen sprake van een taakgerichte werksfeer. De leerlingen letten in de regel voldoende op en werken geconcentreerd en betrokken aan hun taken. De uitleg van de leraren is duidelijk, verloopt in kleine stappen en de leraren gaan regelmatig na of de uitleg wordt begrepen. Wel geeft de inspectie de school als aandachtspunt mee de uitleg te versterken door het vooraf benoemen van het lesdoel en er in de evaluatie van de les op terug te komen.

Omgaan met verschillen is één van de uitgangspunten van het OGO.

Daarom heeft de inspectie extra aandacht besteed aan de wijze waarop de leraren hun onderwijs afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen.

Allereerst heeft de inspectie geconstateerd dat de inzet van de leraren groot is.

Ook volgen de leraren de ontwikkeling van hun leerlingen in voldoende mate (HOREB, portfolio's). Omdat de school weinig methodes gebruikt, maken leraren zelf toetsen. De school kan onvoldoende aantonen of deze toetsen ook daadwerkelijk in voldoende mate 'dekkend' zijn voor de inhoud en de beoogde doelen van een thema. De inspectie vraagt dan ook aandacht voor een goede bewaking van de kwaliteit van de door de leraren opgestelde thematoetsen.

Verder constateert de inspectie dat de verschillen in het handelingsrepertoire van de leraren te groot zijn om het aspect afstemming als voldoende te kunnen waarderen. De leraren geven hun instructie weliswaar aan jaargroepen, maar ook binnen een dergelijke jaargroep zijn de verschillen tussen de leerlingen te groot om te kunnen volstaan met uitleg aan de groep als geheel.

Ook de mate waarin de leraren hun verwerking afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen, is onvoldoende. Zo zijn de weekplanners voor vrijwel alle leerlingen nagenoeg identiek en is er alleen sprake van tempodifferentiatie.

Verder is het nog niet gebruikelijk om de onderwijstijd af te stemmen op de onderwijsbehoeften van individuele of groepen leerlingen. Het resultaat van toetsen leidt bijvoorbeeld niet tot structurele bijstellingen van de tijd voor bepaalde leergebieden.

Zorg

Vooraf op het onderdeel zorg blijkt de kloof tussen dat wat de school beoogt te doen en dat wat er in de dagelijkse praktijk gebeurt. Zo is er een zorgboek opgesteld waarin de school haar procedures beschrijft. In de praktijk blijkt dat de invulling nog te veel leraarafhankelijk is.

Weliswaar heeft de inspectie goede voorbeelden gezien, maar schoolbreed beoordeelt de inspectie de zorg over de hele linie als onvoldoende.

In de eerste plaats betreft dit het systeem van genormeerde instrumenten. Basisschool De Grootte Wielen maakt om principiële redenen geen gebruik van landelijk genormeerde toetsen in de kleutergroepen. De norm van de inspectie is echter dat ten minste één maal in de kleuterperiode de taalontwikkeling en de ontwikkeling van de beginnende gecijferdheid met een valide en genormeerd instrument moet worden bepaald om leerlingen met leer- en ontwikkelingsproblemen op tijd op te kunnen sporen.

Een tweede knelpunt betreft het bepalen van de hulpvraag. In een aantal gevallen is in aanvulling op de groeps- en leerlingenbespreking verdergaande diagnostiek nodig om een meer gedetailleerd beeld te verkrijgen van de problematiek. Als deze ontbreekt, is het lastig om toegespitste doelen te formuleren en een specifieke aanpak vast te stellen. Een derde knelpunt betreft de planmatige uitvoering van de zorg. De doelen op de handelingsplannen zijn over het algemeen te globaal geformuleerd. Verder trof de inspectie voor sommige leerlingen met een beduidende leerachterstand geen handelingsplannen aan. Dat betekent niet dat de leerlingen geen zorg ontvangen, maar wel dat de planmatigheid van die hulp te weinig ondersteuning vindt in een heldere diagnose, concrete doelen en een uitgewerkte aanpak. De effectiviteit van de zorg is daardoor te weinig gewaarborgd.

Kwaliteitszorg

De kennis van de onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie en de daaruit voortvloeiende onderwijskundige consequenties zijn in het schoolplan, of andere beschikbare documenten, nog weinig herkenbaar gerelateerd. Als aandachtspunt voor de school geldt daarom de actuele kennis over onderwijsbehoeften van (sub)groepen leerlingen beter te verwoorden in het nieuwe schoolplan en een duidelijke relatie te leggen met de consequenties voor aanbod, pedagogisch-didactisch handelen, leerlingenzorg, enzovoorts.

De school heeft een start gemaakt met het evalueren van de kwaliteit van haar opbrengsten. Door de intern begeleider die het schoolbestuur voor een jaar aan de school heeft verbonden, is intussen een analyse gemaakt van de resultaten van de leerlingen op de methodeonafhankelijke toetsen. Desondanks waardeert de inspectie indicator 9.2 met een onvoldoende, omdat het analyseren van de opbrengsten nog onvoldoende in de cultuur van de school is ingebed. Daarvoor is het ook nodig dat alle betrokkenen goed leren omgaan met het leerlingvolgsysteem, zodat de resultaten beter in kaart kunnen worden gebracht en geanalyseerd. Ook het maken van (trend-)analyses past daarbij.

Het systematisch evalueren van het onderwijsleerproces beoordeelt de inspectie eveneens als onvoldoende. De huidige evaluatiesystematiek bestaat hoofdzakelijk uit tevredenheidsonderzoeken. Dit biedt onvoldoende garantie om binnen een cyclus van vier jaar alle kwaliteitsaspecten van het onderwijsleerproces (aanbod, tijd, didactisch en pedagogisch handelen, schoolklimaat en leerlingenzorg) betrouwbaar te evalueren. De school zou haar aanpak nog moeten aanvullen met objectief verkregen onderzoeksgegevens.

In haar schoolontwikkelingsplan 2007 - 2011 beschrijft de school haar beleidsvoornemens op hoofdlijnen. Deze voornemens zijn echter onvoldoende uitgewerkt om te kunnen spreken van een planmatige aanpak. Het is daarom belangrijk dat de school haar doelen gaat operationaliseren in termen van waarneembaar gedrag of kennis. Daarbij lijkt het van belang om aan deze doelen een duidelijke norm te verbinden, zodat een ieder weet wat er van hem/haar wordt verwacht. Op deze manier kan de school het proces van schoolontwikkeling een continu karakter geven. Bovendien kunnen kwalitatief of kwantitatief geformuleerde doelen de opmaat zijn voor het vastleggen van afspraken en procedures als de beoogde kwaliteit van de verbeteractiviteiten is bereikt. Vervolgens kan de directeur de (nieuwe) gang van zaken toetsen aan de gemaakte afspraken. Op dit moment is op basisschool De Groote Wielen namelijk nog onvoldoende sprake van het borgen van de kwaliteit van het onderwijsleerproces. Dit geldt ook voor het rapporteren over de gerealiseerde kwaliteit. Zo worden ouders bijvoorbeeld niet juist geïnformeerd over de behaalde leerresultaten. Ook bevat de schoolgids nauwelijks informatie over de voorgenomen verbeteractiviteiten en wat de effecten daarvan zijn.

Naleving

Ten aanzien van de naleving van wettelijke voorschriften heeft de inspectie geconstateerd dat aan de onderzochte wetsartikelen wordt voldaan. Er zijn echter wel enige onvolledigheden in de inhoud van de schoolgids geconstateerd.

In de schoolgids ontbreken de volgende onderdelen:

- een passage waarin de school de onderwijsresultaten afzet tegen een norm, een oordeel geeft over de kwaliteit van de resultaten en deze in een meerjarig perspectief plaatst.
- een passage waarin wordt aangegeven hoe de school tegemoet komt aan het wettelijk minimum aantal uren onderwijstijd in 8 aaneengesloten jaren.
- een passage waarin is aangegeven binnen welke termijn ouders een klacht moeten indienen.

De onvolledigheden ten aanzien van het zorgplan van het samenwerkingsverband zijn al eerder met het bevoegd gezag gecommuniceerd.

Het beleid van de inspectie is deze omissies op dit moment nog niet als tekortkoming te beoordelen bij de betreffende indicatoren over het naleven van wet- en regelgeving. Wel heeft de inspectie met het bevoegd gezag afgesproken dat in de volgende editie van de schooldocumenten de ontbrekende onderdelen zijn opgenomen.

3 Toezichtarrangement

De Inspectie van het Onderwijs kent aan basisschool De Groote Wielen het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en, eventueel, een onderzoek in het kader van het Onderwijsverslag of themaonderzoeken.

Duidelijk is wel dat er sprake van de nodige risico's. Met het bevoegd gezag zijn daarom afspraken gemaakt over de wijze waarop zij aan haar zorgplicht voor het realiseren van kwalitatief voldoende onderwijs gaat voldoen.